

Szerző

Cím A Nemzeti Színház tervpályázata.

Idő

4 1913

Személy

Forrás: Budapesti hírlap.

Bp.

1913 I/18

Helyszám

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

Oldalsz.

A Nemzeti Színház tervpályázata.

— Szűkebbkörű pályázat kiírása. —

Budapest, jan. 17.

Az a tizennyolc tagú zsűri, a mely hivatva volt az új Nemzeti Színházra beérkezett pályaművekről dönten, ma délután négy órakor, hat órai szakadatlan és néha nagyon izgatott tanácskozás után végre döntött. Kiadta a díjakat, megvételre ajánlott öt tervet, de egyúttal azt is kimondotta, hogy a négy első díj nyertesét szűkebbkörű versenyzésre hívja föl, lehetőleg rövid határidővel, hogy a színház építésének ügye hosszú halasztást ne szenvedjen.

A terveket a zsűrizés előtt hét pecsét őrizte, a nyilvánosság csak a jövő héten fog ismeretést kötni velük. A nem látott pályaművekről nincs ítéletünk. A bírálók hosszú vitáiból és végleges döntéséből azonban már ma megállapíthatunk két dolgot. Egy az, hogy a magyar építőművészet teljes fejlettségében, gazdag dicsőséggel jelent meg ezen a pályázaton: a magyar bírálók és a külföldi szakértők (két világhírű, fényes tehetségű és rengeteg tapasztalatu művész) egyképpen elismerték, hogy a pályázatra komoly, jól átgondolt, műformában és alaprajzban egyaránt kiváló tervek érkeztek.

A másik tény az, hogy a jutalmazott pályatervek egyike sem érett meg teljesen a kivételre, a melyre különben Zichy János kultuszminiszter fogja a megbízást adni, ha nem is függetlenül a zsűri ítéletétől, mindenesetre biztosítva önmagának a roppant felelősséggel arányos szabadkezet. Ezért határozott a zsűri akként, hogy a négy első díj nyertesét új versenyzésre szólítja föl. A kitüntettek mind ismert és elismert művészek. *Medgyaszay* István, az első díj koszorusa, vidéken több szép színházat épített és a nyáron az Opera nézőterének átalakítását sok gonddal, a hagyományt tisztelő érzéssel és szerencsés leleménnyel végezte el. *Bálint* és *Jámbor*, a kik a második díjat kap-

ták, egész sor nagy koncepciójú, művészi izlésű palotával tették gazdagabbá fővárosunkat. *Törny* és *Pogány*, a torinói magyar ház kitűnő tervezői, eredeti, artisztikus és megalkuvásra nem kapható művészek, a sorban a harmadik helyre jutottak. *Lajta* Bélát, a monumentális stílus egyik mesterét, a fiatal és forrongó építőt, a negyedik díjjal tüntette ki a zsűri.

Egyikük sem alkotott azonban véglegesen elfogadható, minden részletében megnyugtató tervet. Az új pályázat meg fogja hozni e régóta függő kérdés szerencsés, teljesen kielégítő megoldását, a nagyszabású és mégis intimus, nemzeti stílu és mégis klasszikus színházat, a melyben kulturánk féltett kincse és büszkesége, a magyar dráma és a magyar színművészet megtalálja talán századokra szóló otthonát.

Az ülés.

Az új Nemzeti Színház terveire hirdetett pályázat bíráló-bizottsága ma délelőtt a királyi József Műegyetem dísztermében ülést tartott és beható vita után döntött a díjak odaítéléséről. *Náray Szabó* Sándor vallás- és közoktatásügyi államtitkár elnöklésével a bizottságban részt vettek a kultuszminisztérium részéről *K. Lippich* Elek miniszteri tanácsos, *Majovszky* Pál dr. miniszteri osztálytanácsos, *Kertész* K. Róbert miniszteri osztálytanácsos, *Jakabffy* Zoltán főmérnök és ifjabb *Wlassics* Gyula dr. miniszteri fogalmazó. A főváros részéről *Bárczy* István dr. polgármester és *Alpár* Ignác építész, a fővárosi közmunkák tanácsa részéről *Szilágyi* Lajos

miniszteri tanácsos, a *Nemzeti Színház* részéről *Bánffy* Miklós gróf kormánybiztos, *Tóth* Imre igazgató, *Kéméndy* Jenő szcenikai felügyelő, továbbá mint meghívott szakértők *Hauszmann* Alajos műegyetemi tanár; a magyar mérnök és építész-egyesület részéről *Kommer* József, *Warga* László építészek; a magyar építőművészek szövetsége részéről *Medgyes* Alajos és végül két külföldi meghívott szakértő, *Littmann* Miksa és *Dülfer* Márton professzorok. Az első díjat tízezer koronát *Medgyaszay* Istvánnak ítéltek oda, a második díjat nyolcezer koronát *Bálint* és *Jámbor*, a harmadik díjat, hatezer koronát *Törny* és *Pogány*, a negyedik díjat, négyezer koronát, *Lajta* Béla nyerte el. Ezenkívül két-kétezer koronás díjban részesültek *Szende* Andor, *Quitner* Zsigmond, *Miklós* Ede, ifjabb *Kausser* József és *Spiegel* Frigyes, ifjabb *Englert* Károly. A pályázaton huszonkilenc pályázó, harminchárom tervvel vett részt. A bíráló-bizottság elhatározta, hogy a kivételre az egyik tervet sem ajánlja, hanem azt javasolja, hogy a négy első díj nyertesét rövid lejáratu szűkebb pályázatra szólítsák föl.

A bíráló-bizottság délelőtt tíz órakor ült össze a műegyetem rektori hivatala mellett levő tanácskozó teremben, a hol sorra megvizsgálták a terveket és azután az egyes bírálók elmondották a véleményüket. Csakhamar hatalmas vita fejlődött ki az egyes tervek körül. A vélemények annyira szétágazók voltak, hogy a döntés órák mulva sem történhetett meg, s a késő délután hozta meg azt. Korá délelőtt mentek be a bírálók, s mire kijöttek, kinn az utcán már gyujtogatták a lámpákat. Egy-negyed öt órakor jöttek ki a zsűri tagjai és néhány perc mulva szájról-szájra járt a díjazottak neve. A

ujazás meg nem jelent győzelmet, mert a bizottság kivételre nem ajánlotta egyik tervét sem. A négy első díjazott között ismét megindul a verseny, s ennek az eredménye eldönti majd azt a nagy kérdést, hogy ki építi az új *Nemzeti Színházat*?

A vita.

A mai bizottsági ülés természetesen nem szűkölködött a heves jelenetekben. A vitalkozás hangja mind hevesebb meg hevesebb lett. Ugy déltájban ki nyílt a tanácskozó terem ajtaja s azon a német bírálók egyike *Dülfer Márton* professzor jött ki, a ki fölhevülten járt föl alá a folyosón. A mint megtudtuk, a professor *Lajta Béla* pályamunkája mellett exponálta magát, mert véleménye szerint a pályamunka egy arkitektonikus és művészi, mint pedig színpadtechnikai nézőpontból elsőrendű alkotás. Ebben a véleményében osztoztak a zsüri építész tagjai, a kik kivált *Lajta* színpadjának sikeres voltát hangoztatták. A vallás és közoktatásügyi miniszterium kiküldöttei *Medgyaszay István* terve mellett foglaltak állást. Az építészek között és a többi bizottsági tag között több híve akadt *Bálint* és *Jámbor* építészek tervének, a kiket már előre nyertesekként emlegettek. A *Tóry* és *Pogány-féle* tervnek is akadtak hívei. Annyi bizonyos, hogy az első négy díjazott munkában hamar megállapodtak, csupán a díjak sorrendjében nem. A pályázat sorsát végül is a miniszteriumi tagok döntötték el, a kik *Medgyaszay* pályamunkájára adták szavazatukat. *Litmann* professzor az első díjra *Bálint* és *Jámbor* tervét ajánlotta, a mely azonban a szavazásnál második helyre került.

A megokolás.

Érdeklődtünk természetesen a díjkiosztás motívumai iránt is. A zsüritagok, a kik a *Medgyaszay-féle* tervre szavaztak, azzal okolják meg döntésüket, hogy a terv a régi *Nemzeti Színház* száz éves múltját, tradícióját is szemmel tartja, s ennek kifejezést is ad stílusában. Azonban nem ez billentette javára a mérleget, hanem a beépítendő terület művészi kihasználása. A terv ugyanis diagonális elhelyezést ajánl az épület számára, úgy hogy annak homlokzata a *Károly-körút* felé fogna tekinteni, a minnek pompás esztétikai hatását ki is emelték a terv hívei. E mellett azonban ez a megoldás volna színpadtechnikai szempontból a legalkalmasabb mert a *Kémény-féle* színpad mellett két mellékszínpad is elhelyezést nyerne az épületben.

Ézzel a tervvel szemben a *Lajta-féle* terv a modernebb irányt képviseli és a mit hibájául róttak

kőczi-utra nézne, a mi — akármilyen sikerült legyen is a homlokzat — nem versenyezhet a *Medgyaszay-féle* tervben adott megoldással, s a homlokzat művészi hatásából a szűk *Rákóczi-ut* sokat elvenne.

Építészek körében a tervpályázat eredménye meglehetősen föltűnést keltett. Nemesak a pályadíjak elosztása miatt, hanem a pályatervek nivóját illetően is. Építészek véleménye szerint ugyanis a pályamunkák kevés kivétellel erősen egyéni, nagy művészzellett és izléssel fölépített tervek, a melyek mind megérdemelnék, hogy anyagot öltve hirdessék a magyar építőművészet hatalmas fejlődését.

A külföldi szakértők.

Érdekes volt a külföldi szakértők szereplése. A két szakértő, *Dülfer Márton* és *Litmann Miksa* mindjárt *Budapestre* való érkezésük után megtekintették a *Nemzeti Színház* jövődő helyét és a műegyetemen őrzött terveket. A magyar zsüritagok sejtető munkáját *en bloc* elfogadták. Mind a két szakértő egy-egy javaslatot tett a négy díj és az öt megvétel tárgyában, de hozzátették, hogy a megvett tervek sorrendjét is klasszifikációnak tekintik. *Litmann* az első díjra *Bálint* és *Jámbor* tervét, *Dülfer Lajta Béla* tervét ajánlotta. A külföldiek egész határozottsággal kijelentették, hogy a *Nemzeti Színház* telkén csak olyan épületet lehet állítani, a mely a *Muzeum-körút vonalába* esik. A telket keresztben átszelő, diagonális tervek szerintük hibás megoldást adnak. A külföldiek nagy megnyugvással fogadták a zsürinek azt a döntését, hogy *újabb pályázatot fognak kiírni*.